

процес на основі систем нового покоління, до яких відносяться BPM-системи (Business process management) та QlikView-системи бізнес-аналітики.

Список використаних джерел

1. Методологія рейтингової оцінки комерційного банку рейтингового агентства «ІВІ-Рейтинг». URL: <http://kbs.org.ua/index.php>.
2. Правила співробітництва банків та страховиків, пов'язаного з кредитуванням. URL: http://bancassurance.net.ua/?page_id=246.
3. MasterCard провело исследование отношения европейцев к платежным технологиям. URL: <http://www.nfcexpert.ru>.

*Г. М. Поченчук, д. е. н., доцент
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ НА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Нові цифрові технології радикально змінюють погляди на ведення бізнесу. На прикладі шести компаній світу, які існують не більше 20 років (Uber, Airbnb, Facebook, Instagram, Netflix, Alibaba), можна бачити, що саме завдяки можливостям сучасних ІТ-технологій вони зуміли створити принципово нові моделі бізнесу і домогтися вагомих результатів.

Інноваційний імператив сьогодення для банків як організацій, що надають фінансові послуги, засвідчує – успіх у найближче десятиліття залежить від того, наскільки вдало вони поєднують «звичайний бізнес» з технологіями для створення нової цінності, стаючи незамінними партнерами у все більш взаємозалежних мережах та складних ланцюгах вартості, що перетинають межі бізнесу та галузі. Вони повинні прийняти абсолютно нові бізнес-моделі, які поєднують спритність та безпеку в динамічній напрузі, з довірою в центрі. І це стосується всіх сегментів галузі – від роздрібною торгівлі до оптового банківського бізнесу. Серед сучасних основних фінансових та технічних інновацій, які значно змінюють ландшафт банківської діяльності можна назвати наступні (рис. 1).

Цифрова трансформація в банківській справі змушує банки різного масштабу використовувати нові технології та послуги.

Вона дозволяє створити більш згуртований і персональний цифровий шлях до клієнта. Створення цифрового циклу взаємодії з клієнтом означає вжиття заходів щодо інтеграції всього в єдину онлайн-платформу, щоб клієнт працював з одним і тим же інструментарієм, іноді одними і тими ж людьми і з однаковою інформацією протягом усього процесу.

Використання зазначених технологій змінює ландшафт банківської діяльності як в умовах сьогодення, так і на перспективу. Одні технології (хмари, миттєві платежі, API) є широковживаними, інші (квантові обчислення) лише проходять етап становлення. Майбутнє банківських технологій визначається споживачами, особливо представниками покоління Z, які розглядають технології як щось, що покращує їх життя.

Загалом сьогодні зміст інноваційної діяльності банків охоплює три групи інноваційних процесів, які включають в себе:

1. Формування і впровадження нових методів і організаційних форм надання банківських послуг: а) відмова від філіальної мережі в користь електронного банкінгу; б) впровадження поштово-банківських послуг; в) введення інституту віддаленого доступу до рахунків (віддалене кредитування тощо);

2. Формування і впровадження нових фінансових та організаційних інструментів, а також інноваційне поєднання існуючих інструментів банківської справи;

3. Динамічне виділення етапів розвитку життєвого циклу інноваційної діяльності суб'єктів банківської системи (від зародження ідеї або її запозичення з суміжної галузі створення та розробки методики використання відповідного інструменту, до його інноваційної трансформації під впливом змін реалій банківської практики при впровадженні нового інструменту).

Це в свою чергу, дає змогу зробити висновок про те, що до основних напрямів діяльності комерційних банків в тій чи іншій мірі пов'язаних з фінансовими інноваціями та інноваційними змінами можна віднести наступні:

1. Нові банківські продукти, послуги, організаційні рішення на базі нових інформаційних технологій.

2. Віртуальні банківські та фінансові технології: управління банківськими рахунками через електронні системи зв'язку, такі як банк-клієнт, шляхом активного використання електронного підпису, укладання догворів на обслуговування з фінансовими організаціями.

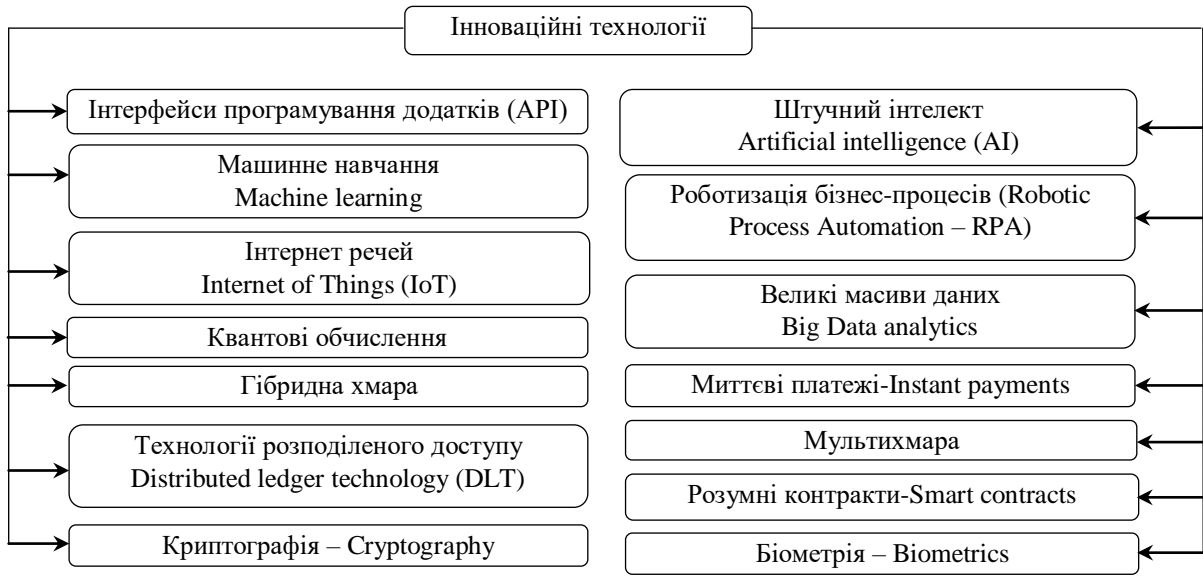

Рисунок 1 – Ключові технології, які використовуються у фінансовій сфері чи мають перспективи впровадження

3. Комплексне використання нових інформаційних і комунікаційних технологій для електронного та змішаного маркетингу, наприклад CRM-технології: тобто зниження витрат на просування інформації про банківські продукти та послуги.

4. Аналітичну обробку внутрішньої інформації за допомогою систем управлінського обліку (ERP, SAP-системи та ін), що дає абсолютно нові можливості внутрішнього контролю і аудиту.

5. Зміни кваліфікації персоналу: інноваційний менеджер, консультант по структурованим фінансовим продуктам, спеціаліст по транзакціям на фондовому і страховому ринку і т. д.

6. Нові автоматизовані платформи самообслуговування (моно- і багато функціональні, інформаційні), що дозволяють скоротити клієнтські черги, шляхом вивільнення робочого часу співробітників.

Особливої уваги заслуговує швидкий розвиток нових учасників ринку фінансових послуг, що надають частину спектру банківських послуг, – фінтех-компаній. Так, аналітики консалтингового гіганту McKinsey, оцінюючи співіснування банків і фінтех-компаній, об'єднали проблеми, з якими стикаються традиційні банки через суперництво з фінтех-компаніями, під загальною назвою «чотири вершники е-покаліпсиса» («four horsemen of the e-pocalypse»):

Перша з проблем – дезінтермедіація: банки втрачають клієнтів, тому що ті починають віддавати перевагу стороннім, небанківським, сервісів. Мова йде не тільки про найпростіші дії (наприклад, оплату покупок) але і про більш складних – онлайн-кредитуванні тощо

Друга – банки пропонують «неподільний» пакет послуг. Наприклад, якщо користувач бере кредит у банку і стає його клієнтом, він змушений погоджуватися на умови банку та за іншими операціями. Використовуючи фінтех-додатки, споживач може вибирати різних постачальників різних послуг за прийнятною для себе ціною.

Третя проблема – комодизація. Банки пропонують пакети послуг, які практично неможливо відрізнити один від одного, що в результаті веде до загального зниження їх рентабельності. На цьому тлі зростає роль сервісів, які дозволяють порівняти пропозиції на ринку та вибрати оптимальний.

І четверта, остання проблема – втрата впізнаваності бренду. Коли банк все частіше працює зі споживачем не безпосередньо,

а через сторонні сервіси, збільшуються ризики того, що користувач перестане звертати увагу на назву банку. Більш того, клієнт може вибрати менш розкручений бренд просто тому, що запропоновані ним умови виявляться більш вигідними, а назва вже не матиме ніякого значення [1].

Також, активний розвиток послуг платіжних агрегаторів, зокрема операторів стільникового зв'язку в фінансовому секторі, знижує роль банків в наданні платіжних сервісів і актуалізує питання підтримки конкурентоспроможності наданих продуктів і послуг.

Отже, розвиток інновацій та зміни ринків фінансових послуг, спричинені ними, передбачають необхідність адаптації банківської системи. У зв'язку з цим доцільність набуває співробітництво банків з фінтех-компаніями, результатом якого стане диверсифікація продуктів і послуг, розширення каналів їх надання та зниження операційних витрат. Оцінка співіснування банків та фінтех-компаній зроблена в звіті про ринок *Фінтех World FinTech Report 2020* консалтинговою компанією Capgemini засвідчує, що за останній час фінтех-стартапи та необанки з новачків ринку перетворилися в досвідчених гравців, які можуть змагатися з традиційними банками. Щоб вижити, банкам доведеться співпрацювати з фінтех-стартапами [2].

Незважаючи на те, що фінансові технології є тригерами розвитку нових фінансових послуг, ключові функції інфраструктур фінансового ринку та інших фінансових посередників, а також потреби їх клієнтів залишаються незмінними. Основні зміни стосуються каналів і технологій надання фінансових послуг, а корисність розвитку фінансових технологій визначається більш швидким, дешевим і безпечним наданням фінансових послуг в порівнянні з існуючими рішеннями. В таких умовах розвитку фінансового ринку завданням регулюючих органів є забезпечення повного розуміння впливу змін, що відбуваються на інфраструктури фінансового ринку.

Список використаних джерел

1. Remaking the bank for an ecosystem world. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/remaking-the-bank-for-an-ecosystem-world> (дата звернення 10.04.2021).
2. World FinTech Report 2020. URL: <https://www.capgemini.com/news/world-fintech-report-2020/> (дата звернення 10.04.2021).

3. How U. S. Banks Can Transform Customer Interactions to Increase Profitability. URL: <https://blogs.cisco.com/financialservices/how-u-s-banks-can-transform-customer-interactions-to-increase-profitability> (дата звернення 10.04.2021).

С. П. Прасолова, к. е. н., доцент
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
м. Полтава, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ КОНКУРЕНТНОЇ ПОЗИЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ НА БАНКІВСЬКОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Моніторинг змін конкурентної позиції банку виступає найважливішою передумовою досягнення його стратегічних цілей, формуючи конкурентоспроможність банку, його здатність здійснювати ефективну діяльність в умовах конкурентного ринкового середовища. При цьому, за твердженнями Карчевої Г. Т., Смовженко Т. С., Міщенко В. І. та ін., у сучасних умовах оцінка конкурентної позиції банків за рівнем ефективності їх діяльності має включати не тільки мікроекономічні показники результативності (прибутковості) їх функціонування та розвитку, але й показники, які мають оцінювати вплив банків та банківської системи як складної еволюціонуючої системи на розвиток економіки та рівень життя населення, що називають макроекономічною ефективністю [2, с. 14]. Зокрема, одним з таких показників може бути рівень їх інвестиційної активності, оцінений за значеннями нормативу загальної суми інвестування (НІ2).

Результати ж оцінки конкурентних позицій вітчизняних (державних та приватних) груп банків України (не враховуючи діяльність групи банків з приватним іноземним капіталом) на основі аналізу основних індикаторів мікро- та макроекономічної ефективності їх діяльності (рис. 1 та 2) свідчать:

– група банків з державною власністю, володіючи доступом до значного обсягу відносно дешевих фінансових ресурсів та завдяки участі держави у фінансовій підтримці банків цієї групи (особливо у кризові 2014–2016 роки) отримують підвищений рівень прибутку у посткризовий період (рис. 1) завдяки реалізації більш ризикованих стратегій (як наприклад, у 2016 р., рис. 1) та за мінімального рівня їх макроекономічної ефективності (рис. 5);